

Až do 30. června můžete vyrazit na pražskou AVU na výstavu letošních diplomantů. Nenechte se odradit prvním dojmem a petičními výkřiky.

Umění, nebo šumění? AVU vystavuje práce diplomantů

Nová galerii AVU na pražské Letné není ani pět minut chůze od hlavní budovy školy stojící nad pražskou Stromovkou. Začíná vernisáž absolventů roku, ve kterém jsme o AVU slyšeli hned několikrát. „Jo, to je umění! Já myslím, že šumění!“ obrací se jeden z návštěvníků vernisáže pobaveně k reproduktoru za svými zády. Pražská Akademie výtvarných umění (AVU) v poslední době poutala pozornost médií i veřejnosti hned několika nepřehlednými kauzami. Zdejší pedagožka Kateřina Olivová zaujala na přelomu dubna a května svou polonahou performancí na zahradě školy, hned vzápětí se škola dostala do médií znovu v souvislosti s plánem na odstranění sochy J. V. Myslbeka ze svého vestibulu.

Jméno rektorky školy Marie Topolčanské se objevilo mezi témi, k jejichž odstoupení vyzvala petice umělců z půlky června. V ní mimo jiné zaznělo, že na AVU dochází k „likvidaci fungující struktury metodiky a systému vyučování“ a „současná AVU rezignuje na vzdělávací poslání vysokoškolské instituce v zájmu nových krátkodechých ideologií a aktivistických tendencí poplatných době“. Petice škole vyčítá i „nekompetentní skupinu přátel“ v jejím vedení a to, že „AVU teď nevede mladé lidi k vlastnímu uměleckému výrazu, ale k týmovému aktivismu“.

Řada zavádějících informací z petice už byla uměleckou veřejností na sociálních sítích i samotnou školou veřejně uvedena na pravou míru – včetně té o údajné nekompetentnosti rektorky či dezinformace o úmrtí dvou studentů na půdě školy souvisejícím s drogami, proti níž se škola chce bránit také soudní cestou.

Teď se v hlavní budově AVU a na dalších dvou blízkých místech konají diplomové výstavy jejich 52 čerstvých absolventů. A kdo se po všech podobných kauzách bojí do útroby školy vstoupit, může být překvapen.

Plané plody

Vernisáž výstavy Plané plody – diplomky AVU 2024 se uskutečnila 20. června v prostoru AVU Veletržní, výstavu je možné navštívit do 30. června. Místa konání: hlavní budova AVU, U Akademie 4, Praha 7, Moderní galerie AVU, Výstaviště 188, Praha 7 (vstup ze Stromovky), AVU Veletržní, Veletržní 826/61, Praha 7.

Myslbekova socha Ukřižování ve vestibulu školy dále visí, ač se s ní rektorka školy moc fotit nechce. „Nechci vizuálně ‚fightovat‘ se symbolem,“ odmítá s úsměvem požadavky fotografa. Na zahradě, která se stala místem zmíněné performance, teď studenti popíjejí pivo v poklidném letenském večeru. A Kateřina Olivová neméně pokojně ve svém tradičně výstředním outfitu přihlíží performanci jedné ze svých absolventek poté, co rektorka zahájila čtvrté vernisáž školy v novém výstavním prostoru ve Veletržní ulici.

KOMBUCHA V SARKOFÁGU

Kateřinu Olivovou a vedle ní stojící Darinu Alster mohou diváci znát už z filmu Zkouška umění, jenž předloni zaznamenal zdejší přijímací zkoušky, mimo jiné i do jejich ateliéru Nová média 2. Teď společně uznale přihlížejí performanci, při níž čtyři studenti v pravěce působících kostýmech obcházejí sál a nábožně při tom společně nesou podivnou hmotu vybranou předtím ze sarkofágu uprostřed místnosti. Tu poté vetvarují do formy sugerující lidskou postavu a zavěsí do vzduchu. Kousky hmoty odpadávají všude kolem, některé poté performeři pojídají.

Performance je součástí diplomové práce CorpUs SCOBY Zlaty Ziborovy, absolventky ateliéru Nová média 2 zmíněných pedagožek. Ona hmota je bakteriální celulóza, vzniklá jako vedlejší produkt nápoje kombucha. Ziborova se podle katalogu výstavy zabývá ekofeministickou posthumanistickou teorií a mezidruhovými vztahy. Pracuje s organickým odpadem, bakteriemi, kvasinkami a zvířaty a využívá materiály produkované vlastním tělem.

„V projektu CorpUs SCOBY se zaměřuje na poetický výzkum mezidruhových vztahů a významnou podobnost lidské tělesnosti s ne-lidskými/více-než-lidskými tvory a entitami,“ zní

Pohled do výstavy diplomantek AVU: zleva Jak chytit kapku vody a Slza Jany Svobodové;

Dílo Matouše Hrbka.

katalogová anotace jejího projektu, v němž „autorka vystupuje jako mikrobiálně situovaná tělesnost, která osahává, ochutnává, opečovává, očichává, povídá si a pozoruje tuto bohatou kulturu v provázaném vztahu. Ve vztahu, ve kterém rozpouští své jednotné já, aby mohla dosáhnout na možnost množného my“.

Podobné performance jsou možná přesným vyjádřením toho, co na českých uměleckých školách a umění vůbec neznalou veřejnost nejvíce dráždí. Působí nesrozumitelně, odtažitě a leckdy i směšně, třeba při sledování vážných tváří absolventů obcházejících sál s onou podivnou hmotou, již vkládají do úst náhod-

ným hostům i svým pedagožkám, což uvádí nasamplovaná variace písně Rozvíjej se, poupátko z filmu Pyšná princezna. Umělecké performance ale leckdy poněkud trapně a nepatřičně působily už v dobách, kdy se jim ještě věnoval jeden ze signatářů zmíněné petice Milan Knížák. A bylo by snadné s nimi jednou ranou odpálit i zbytek umělecké práce absolventů. Výstavy jejich prací ale nabízejí o něco rozmanitější pohled.

JINAK HEZKÝ DEN

„Milý deničku, úterní kocovina? Skoro tradice... Nejsem na sebe pyšná, ale to se stává. Jinak hezký den,“ jsou slova vyšíta na obří textilii pokrývající

KULTURA

vpravo Mirror, mirror on the wall Lucie Rosické.

FOTO: ŠIMONA NĚMEČKOVÁ

Architektonické návrhy studentů AVU.

FOTO: IRENA HEJDOVÁ

celou jednu stěnu prosvětlené místnosti v přízemí hlavní budovy školy. Jde o absolventský projekt Lucie Rosické nazvaný Mirror, mirror on the wall, která se zabývá tématy krásy, moderních technologií a jejich vlivu na sebepojetí a mezilidské vztahy. Zmíněná textilie deníkově zrcadlí život autorky a „dává divákovi možnost nechat se zahltnit množstvím podnětů, témat a situací, podobně jako kdyby konzumoval online obsah“.

Proti tomuto dílu je instalovaný obrázek, který byl máčen po dobu deseti dní ve vřídlovcové vodě. Na něm je autportrét autorky s telefonem před obličejem, který jako by dokumentoval celou situaci vyobra-

zenou před ním. Zároveň symbolizuje i kontrast mezi měkkou látkou a studeným nerostem tak, jak ho autorka vnímá mezi tělem a telefonem.

Rosická místnost ateliéru Socha 2 sdílí s Janou Svobodovou a jejím projektem Tale of a Tear. Jeho hlavním motivem je slza, „jev emočně plný, přesto však fyziologicky automatický a nám všem známý. V pestré škále lidských emocí je jen málo jevů tak všeobecně srozumitelných a univerzálních, jako jsou slzy, které překonávají jazykové bariéry, kulturní rozdíly i individuální odlišnosti“, deklaruje Svobodová. Ta slzu vystavuje v obřím skleněném rámu i představuje v podobě broušených tavených

plastik. Oba projekty sázejí na křehkost emocí a osobních témat v současném světě, a ač přímo ten netematizují, dokážou uvážnout v návštěvníkově mysli velmi hluboko.

SROZUMITELNÝ HOROR

O patro výš nad ztlaklým sálem s díly Svobodové a Rosické je naopak děsu ze současnosti hodně. „Ó, to šílenství velkého města, když večer u černé zdi zirájí stromy zmrzačené, ze stříbrné masky hledí duch Zla, světlo magnetickým bičem vyhání kamennou noc, ó, vy večerních zvonů tóny propadlé.“ Stěnu celé místnosti zabírá obří výkřik z díla expresionistického básníka Georga Trakla.

Návštěvníci tu na špinavé podlaže překračují zneklidňující, hororové rostliny, které trčí i z naléhavých pláten na zdech. Jde o projekt Lizy Libenko Terra Oblivionis z ateliéru Kresba. Temné práce jsou reakcí na současnou situaci ve světě, když tu autorka v malbě oblíbený motiv slunečnic, odkazující k životu, slunci a vitalitě, přetvořila v cosi černého, shořelého, temného. Jednoduchý a přímočarý, a přitom působivý obraz zmaru a pocitu beznaděje z dneška.

Oproti v úvodu zmíněnému textu k projektu CorpUs SCOPY je sympatická převažující sdělnost a srozumitelnost popisů projektů v katalogu výstavy, které se snaží vyhýbat nadužívání odborně znějícího, pseudoakademického, ale ve výsledku příliš neřikajícího jazyka, což je širší problém českého uměleckého světa.

Ne u všech projektů jsou ale jejich popisy dostupné i na místě konání výstavy, což může vést ke zmatení návštěvníků. Ti pak bloudí ateliéry, aniž by tušili, na co se vlastně dívají – ne všechna díla dokážou promlouvat sama za sebe tak působivě jako třeba zmíněný projekt Lizy Libenko.

MALÍŘI

Podaržené jsou i výstupy absolventů malířských ateliérů. Malby svědčí povětšinou o vysoké úrovni řemeslné práce i dostatku tvůrčí invence a zájmu reflektovat aktuální problémy neotřelými prostředky. Často jde o díla značně zneklidňující, například v působivých obrazech Jana Štulíře, zalidněných podivnými figurami nevěsty, boxera, klauna, vojáka či kněze a zarámovaných neměnně divoce barevnou, ale přitom zneklidňující krajinou.

Pozoruhodná jsou také díla Matěje Čecha ze série Moje renesance: zobrazují jeho vrstevníky, příslušníky generace Z, přičemž vychází z malířské tradice zaalpské renesance. Výsledkem jsou znepokojivé, současné i amoderní portréty. Řada mladých umělců vykračuje ze svých pláten – Matouš Hrbek z ateliéru Malba 1 se realizuje nejen na pozoruhodných obrazech, ale i na omezené ploše dřevěných reliéfů, na nichž expresivně zachycuje intimní výjevy ze svého života a dětství jakoby prostřednictvím pozorovatele zvenčí.

Absolventka ateliéru Figurální socha Lucie Bečvářová pak obrazy svých kolegů zasazuje do nepravdělných rámců. Pozoruhodné je i dílo Karolíny Šulcové z ateliéru Malba 1 Roberta Šalandy. Pod názvem Domov autorka nabízí pohledy zvenčí do domácností či zevnitř do krajin za okny. Pracuje přitom pozoruhodně se světlem i tlumenou barevností.

„Svoji práci symbolicky znázorňuji principem otevírání se tak, aby divák, když se před obrazy postaví, pomyslně mohl vstoupit,“ vysvětluje s tím, že v obrazech zachycuje „místa podobná domovu, tak, jak mi je vzpomínky samy upravují, přecházejí a rozmíchávají jejich skutečné tvary“.

Návštěvník ve většině ateliérů velmi lehce propadne světu vystavených děl natolik, že pak jen těžce hledá cestu ven (a leckdy si v onom tranzu zapomene i zapsat díla, která jej nejvíc uchvátila). Projekty zapl-

Návštěvník ve většině ateliérů velmi lehce propadne světu vystavených děl natolik, že pak jen těžce hledá cestu ven.

Projekt Lizy Libenko Terra Oblivionis.

Dílo Karolíny Šulcové.

ňují přizemí a první patro školy i suterén. Některé dveře jsou zamčené, jinde se ještě cosi dokončuje. Na námitku „vždyť to už máte obhájené“ autorka projektu Tohle téma se mě netýká v suterénu ze žebříku, z nějž upravuje instalaci, jen krčí rameny: „Nebyl čas.“ Hned vedle je přístupný, ale podivně opuštěný zneklidňující projekt Terezy Tomanové nazvaný Zahrada. Sestává z místnosti pokryté pískem, uprostřed jsou o betonovou skruž opřené hrábě a kolem visí abstraktní obrazy namalované s pomocí barev z červeného zelí a anorganických látek. Námět je to přitom útěšný, zaobírá se vztahem člověka a zahrady, jak vzniká a čím vším by pro člověka mohla zahrada být. Motiv zahrady je přitom klíčový, už proto, že úzce souvisí s tématem celé výstavy.

PLANÉ PLODY

Letošní kurátorkou výstavy diplomantů a diplomantek je Lamija Čehajić, která objasňuje její název Plané plody. „Idea planých plodů evokuje vize zarostlých zahrad a zdivočelých krajín. Působí opuštěně, ale život si tam najde cestu. Ten kon-

cept prorůstá mezi pracemi, není nad nimi,“ vysvětluje kurátorka. Podle ní lze v pracích studentů vyčíst společné téma, které je jí ostatně generačně blízké, sama na AVU absolvovala před pouhým rokem v ateliéru Intermédia 3.

Absolventi ve svých dílech tematizují ekologii, klimatický kolaps nebo téma (umělecké) práce. A škola jim v tom vychází vstříc. „Snažíme se reagovat na témata a potřeby nových generací, to, po čem volají, je výzva k toleranci a citlivosti vůči světu,“ říká prorektorka AVU Anetta Mona Chiša. Prostředí školy s velkými prosvětlenými ateliéry, do nichž ateliérovými okny proniká světlo červnového podvečera, působí bezpečně a vlídně. I zástupkyně vedení na setkání s novináři odpovídají ochotně a přímo. Navzdory mediálnímu ohlasu, který vzbudila zmíněná petice, je setkání klidné. Dorazili jsme ostatně jen dva. Zástupkyně vedení mluví o tom, že aktuální absolventi neměli šest let studia zrovna lehkých. Nejen proto, že na AVU se každý rok hlásí 600 až 800 uchazečů a přijato je jich kolem šedesáti. „Tato generace ví, co dělá, protože pro-

„Ty diplomky moc radikální nejsou, spíš tam cítím pocit, že aktivismem v umění moc změnit nelze.“

Dílo Karolíny Šulcové.

Malířské práce studentů mají vysokou kvalitu.

FOTO: IRENA HEJDOVÁ

šla opravdu těžkým obdobím,“ upomíná Maria Topolčanská na to, že na školu letošní absolventi nastoupili ještě před covidovou pandemií a zažili tu období války na Ukrajině i dva roky krize.

„Čelíme teď výzvám a pochybnostem, možná se do nich jen projektuje obava a pocit ohrožení, třeba i obecně současným uměním,“ uvažuje rektorka v jemné narážce na petici umělců. A jak je to s oním kritizovaným aktivismem? „Ty diplomky moc radikální nejsou, spíš tam cítím pocit, že aktivismem v umění moc změnit nelze,“ míní prorektorka školy Anetta Mona Chiša. „Je to spíš naléhavé volání po tolerantnějším a ohleduplnějším světě,“ domnívá se protektorka, která o zmíněné generaci říká, že je připravena „zpochybnout normy a inspirovat změny“ (jako ostatně všechny generace před ní, včetně té knížákovské).

Taková je i práce Sofie Sorokin The Way of Heart, která tiše čeká na návštěvníky v patře nad místností, v níž probíhala vernisážová performance na adrese Veletržní 61.

I Sorokina byla v posledních dvou letech studentkou ateliéru Nová mé-

dia 2 Kateřiny Olivové a Dariny Alster, předchozí čtyři roky strávila v ateliéru Socha Dominika Langa. Označuje se za intermediální umělkyni, věštkyni a dýdžejku a její projekt sestává z maleb, soch i objektů.

Vyznačuje se důrazem na mystiku a okultismus a jeho středem je soubor tarotových karet – každá z nich je svébytným samostatným dílem, dohromady pak tvoří galerii z autorčina putování Českem. Velmi intimní a zároveň sdělný projekt, který upoutá svou promyšleností a celistvostí. Jako většina ostatních absolventských prací by obstál i samostatně v jakékoli české galerii, kam snad tato generace brzy najde cestu.

Letošních absolventů školy je dvaapadesát, všichni své diplomové projekty obhájili. Výstava Plané plody prezentující jejich práci bude na AVU probíhat až do 30. června, její součástí je i doprovodný program. Tento týden nabídne také komentované prohlídky s autory děl.

IRENA HEJDOVÁ
redaktorka